

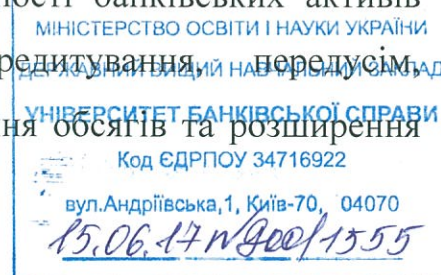
**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**на дисертаційну роботу Сенища Павла Миколайовича
«Банківська діяльність в реалізації державної політики економічного
зростання України», подану до захисту на здобуття
наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит**

Актуальність теми дослідження

Особливості функціонування сучасного банківського сектору економіки України характеризуються високими ризиками, значними збитками та постійним збільшенням кількості неплатоспроможних банків. Негативний вплив макроекономічних дисбалансів і політичних потрясінь в Україні, підвищення залежності банків від впливу інтеграційних та глобалізаційних процесів, недосконалих та неефективних регулятивних механізмів діяльності банків вимагають глибокого реформування всієї економіки з метою подолання сучасних кризових явищ. Це зумовлює необхідність проведення подальших досліджень у напрямі вирішення складного для вітчизняної банківської системи завдання – бути потужним джерелом соціально-економічних перетворень у державі для забезпечення стійких темпів економічного зростання.

Основними напрямками впливу банківської діяльності на економічне зростання в Україні є: розвиток банківської інвестиційної діяльності в усіх секторах економіки; зростання стабільності національної грошової одиниці та довіри до неї; збільшення обсягів залучених у банки фінансових ресурсів, зокрема депозитів; зростання обсягів грошової маси в економіці; збільшення доходів і прибутків банків; підвищення рентабельності банківських активів і капіталу; зростання обсягів банківського кредитування, передусім інноваційних компаній та домогосподарств; зростання обсягів та розширення

напрямів використання національної грошової одиниці у валютних операціях і міжнародних розрахунках.

Державна політика в галузі банківської діяльності має бути спрямована на оздоровлення та зміцнення банківської системи України, а також на підвищення її ролі у процесах економічних перетворень. Основним пріоритетом розвитку банківської системи є збільшення обсягів кредитування реального сектору економіки, що знайшло своє підтвердження в ухваленні законодавчих та нормативно-правових актів та внесенні змін до чинних Закону України «Про банки і банківську діяльність», Указу Президента «Про заходи щодо зміцнення банківської системи України та підвищення її ролі у процесах економічних перетворень» тощо. Головною метою розвитку банківської системи є збільшення обсягів кредитування реального сектора економіки, безпека та фінансова стабільність банківської системи України, підвищення рівня та якості банківського капіталу, а також захист інтересів вкладників та кредиторів.

Досвід різних країн доводить, що державну політику економічного зростання потрібно аналізувати і оцінювати з погляду успішності та ефективності подолання банківської кризи у державі, що відображає складний процес пристосування банківських систем до нових макроекономічних умов. Зв'язок банківського сектору з національною економікою є нерозривним, оскільки досягнення високих і стабільних показників діяльності економіки неможливе без ефективно функціонуючого банківського сектору і навпаки.

Основним результатом банківської діяльності в системі державної політики в Україні має стати саме прискорення структурних реформ і створення стимулів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, що, у подальшому, допоможе поступово відновити тенденцію економічного зростання в Україні.

Водночас, актуальність теми дисертації зумовлена необхідністю комплексного дослідження розвитку банківської діяльності, наявністю у науковій літературі термінологічних та методологічних розбіжностей у трактуванні основних понять щодо банківської діяльності, її ролі в реалізації

державної політики економічного зростання, дефіцитом глибоких теоретичних досліджень проблем реформування банківського сектору в контексті визначення напрямів посилення впливу банківської діяльності на реалізацію державної політики економічного зростання України.

Зв'язок теми дисертаційного дослідження з державними та галузевими програмами і темами

Дисертаційна робота Сенища П.М. пов'язана із пріоритетними напрямами розвитку досліджень фінансової науки, а її наукові результати, теоретичні положення та висновки використані при виконанні науково-дослідних робіт у ДВНЗ «Університет банківської справи», зокрема, «Реструктуризація вітчизняних комерційних банків» (номер державної реєстрації 0110U000031), в рамках якої автором на підставі аналізу діяльності вітчизняних банків у докризовому періоді та в період кризи запропоновано напрями мінімізації впливу кризових процесів у банківській діяльності на економічне зростання; «Компаративний аналіз реформування та розвитку банківських систем країн світу» (номер державної реєстрації 0114U004861), де автором визначені підходи до моделювання банківського кредитування розвитку реального сектору економіки та його впливу на економічне зростання України; «Сучасні напрями та механізми модернізації фінансової системи України» (номер державної реєстрації 0115U002173)), в рамках якої автором визначено роль банківської діяльності у розширеному відтворенні економіки і економічному зростанні. У Львівському національному університеті імені Івана Франка результати наукового дослідження дисертанта були використані при виконанні науково-дослідної теми кафедри банківського і страхового бізнесу «Управління грошовим господарством фінансових посередників в економіці України» (номер державної реєстрації 0112U003245), де автором розкрито роль банківської діяльності у фінансовому секторі національної економіки; у Львівському торговельно-економічному університеті - при виконанні теми «Проблеми функціонування та розвитку економічних систем» (номер державної реєстрації 0111U008260), де автором визначено чинники

економічного зростання та роль банківської системи в реалізації державної політики економічного зростання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Теоретичною і методологічною основою даної дисертаційної роботи є праці вітчизняних і зарубіжних учених, фундаментальні положення економічної теорії, фінансів, банківської справи, кредиту, економічного зростання, нормативні документи, публікації в періодичних виданнях, інтернет-ресурси тощо. Аналітична частина роботи побудована з використанням великого масиву звітних даних Національного банку України, Державної служби статистики України, банків України, офіційні статистичні дані міжнародних фінансових установ, звітів науково-дослідних центрів та рейтингових установ, що характеризує предметну складову дослідження динамічних змін в банківській діяльності за тривалий період часу. Це свідчить про високий рівень достовірності отриманих результатів та зроблених у роботі висновків.

Методологічною основою дослідження стали системний та функціональний підходи, згідно з якими банківську діяльність розглянуто у контексті її місця і ролі у розширеному відтворенні економіки і впливу на економічне зростання через призму комплексної взаємодії депозитного, кредитного, інвестиційного та розрахунково-платіжного продуктів, а також депозитної, кредитної, інвестиційної та розрахунково-платіжної систем. Це у сукупності забезпечило високий ступінь обґрунтованості отриманих результатів.

Результати дослідження доповідались та одержали позитивну оцінку на багатьох міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових і науково-практичних конференціях упродовж 2012-2016 рр., які проводились у таких містах України як: Львів, Одеса, Харків, Севастополь, Дніпропетровськ, Ужгород, Запоріжжя, Київ. Основні наукові положення, результати, висновки дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях.

Аналіз дисертаційної роботи, наукових положень та рекомендацій дозволяє зробити висновок про достатній ступінь їх обґрунтованості згідно із встановленими вимогами, а також відповідність дисертації Сенища П.М. спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

На основі аналізу наукових підходів автор запропонував власне визначення сутності державної політики економічного зростання як сукупності заходів, що здійснюються державою з метою досягнення таких загальних цілей: тривале зростання ВВП на душу населення, збалансованість господарської системи і розширене відтворення суб'єктів господарювання та домогосподарств, що конкретизується у низці її різних видів і реалізується за допомогою визначених економічних інструментів (с.50-52). Водночас, дисертант довів, що економічне зростання – це не тільки мета державної політики економічного зростання, а й її об'єкт (с.54), що дало змогу розробити концептуальні засади розвитку банківської діяльності в реалізації державної політики економічного зростання, обґрунтувати заходи щодо зміцнення банківського сектору та активізації економічного зростання (с. 390-395).

Автором розроблено наукові підходи до типологізації банківської діяльності за ознаками: тип банку, тип діяльності, тип результату діяльності і тип банківської системи (с. 72), що дало можливість запропонувати розроблену за власним підходом класифікацію спеціалізованих банків і відповідно спеціалізованої банківської діяльності (табл. 1.3, с. 81); виявити базові інструменти впливу на зростання ефективності банківської діяльності, розробити її узагальнену класифікацію (табл. 1.6, с. 92), з'ясувати її роль у відтворювальних економічних процесах та визначити напрями впливу банківського інституційного середовища на реалізацію державної політики економічного зростання (п.5.2, с. 373-389).

Автором обґрунтовано, що в основі банківської діяльності має бути банківський продукт як стандартизовані процедури, які завершують виконання

банком операцій, згрупованих за відповідними типами та ознаками. На основі вищенаведених наукових підходів дано авторське визначення базових банківських продуктів: кредитного, депозитного, інвестиційного та розрахунково-платіжного продукту (с.71-72).

На підставі використання методології вузького та широкого підходу до поняття «банківська система» та застосування низки якісних та кількісних критеріїв оцінки її діяльності автором запропоновано власну типологізацію і класифікацію банківських систем з проекцією їх інструментального впливу на якість та ефективність банківської діяльності у сучасній ринковій економіці (табл. 1.5, с.90).

Заслуговує на увагу розроблена автором класифікація типів і видів розрахунково-платіжних систем, що передбачає застосування таких додаткових ознак: сфера обслуговування, середній розмір платежу, величина базового активу, спосіб здійснення платежу, етапи створення, вплив на економію часу, вартість обслуговування, швидкість проведення операцій, рівень відкритості (с. 117-118, табл. 2.3). Цей підхід дає можливість об'єктивно оцінювати ступінь впливу платіжних розрахунків на швидкість грошового обігу та розвиток економічних відносин між суб'єктами господарювання.

На основі розробленого методичного підходу до визначення рівня ефективності ДПЕЗ та грошово-кредитного регулювання на основі побудови кластерної моделі та порівняльного аналізу зв'язку між макроекономічними та монетарними показниками у 82 державах світу (с. 267-277) дисертантом виявлено позитивні та негативні наслідки такої політики в Україні та подано рекомендації щодо поліпшення політики НБУ, напрямів удосконалення, реалізації та посилення впливу монетарних методів НБУ на розвиток національної економіки (с.283-284).

Автором удосконалено понятійний апарат визначення сутності банківської діяльності як ризикового залучення і розміщення грошових коштів на основі її конкретизації за допомогою низки інших понять, таких як: банківське підприємництво, банківське виробництво, банківське посередництво, банківське консультування, банківське проектування, соціальне

банківництво, що дозволило сформуванню коротке, повне і розгорнуте визначення банківської діяльності (с.68–75). Це дає змогу об'єктивніше визначити роль та значення банківської діяльності у відтворювальних економічних процесах та забезпеченні економічного зростання.

Автором уточнено визначення поняття «монетарна політика економічного зростання» як сукупності заходів держави у сфері грошового обігу, які спрямовані на регулювання та стимулювання економічного зростання підприємств і домогосподарств задля досягнення високих стандартів у бізнесі та соціальній сфері, що, на відміну від інших, акцентує увагу на функціях регулювання і стимулювання, в основі яких є, відповідно, норма і вигода (с.60-64). Такий підхід дозволяє створити монетарні передумови та застосувати адекватні монетарні інструменти для відновлення кредитування реального сектору та економічного зростання.

Заслуговує на увагу запропонований методичний підхід до аналізу взаємозв'язку процентних ставок за кредитами і ВВП з використанням кореляційно-регресійного аналізу (с.143-151). Це дозволило обґрунтувати комплексну модель чинників (зовнішніх і внутрішніх) впливу на ціну банківського кредиту (с.142), що дає змогу встановлювати адекватні та конкурентоспроможні ціни на банківські кредити і формувати ефективні напрями кредитного фінансування суб'єктів підприємництва.

Важливим є доробок автора щодо визначення функціональної ролі банків та небанківських фінансових посередників в реалізації ДПЕЗ, виявлення за допомогою побудови економетричних моделей з часовим лагом у 10 р. щільності зв'язку між основними показниками діяльності банків і небанківських фінансових установ та економічним зростанням, на основі цього розроблено структурну модель впливу інтегрованих фінансових посередників на економічне зростання (с.170-176).

Вагоме науково-практичне значення мають пропозиції автора щодо вдосконалення науково-методичних підходів до оцінювання впливу банківської діяльності на економічне зростання країни з використанням для такої оцінки основних індикаторів економічного розвитку держави (ВВП, рівня інфляції тощо) та встановленні їх взаємозв'язку з показниками діяльності банків за

допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу. Зокрема, дисертантом на основі побудованих багатофакторних регресійних моделей прогнозування оцінено вплив показників діяльності банків іноземних банківських груп на індикатори економічного зростання в Україні (темпи приросту номінального ВВП та темпи приросту номінального ВВП на душу населення) (с.330-339), що дало змогу спрогнозувати значення індикаторів економічного зростання під впливом основних показників діяльності банків іноземних банківських груп (с.340-342) та обґрунтувати рекомендації щодо перспектив функціонування іноземних банків в Україні (с.343– 345). Також на основі кореляційно-регресійного аналізу побудовано прогноз надходжень податку на прибуток банківських установ до бюджету (с.304-309) та оцінено залежність основних параметрів банківської діяльності і економічного зростання від ставки податку на прибуток (с.310-316), що слугує базою для встановлення оптимального значення податкового навантаження на банк.

Надзвичайно важливим є доробок автора щодо обґрунтування оцінки економічного зростання регіонів України та впливу на ці процеси рівня розвитку банківської діяльності, в основу яких покладено кластеризацію областей України за показниками депозитної, кредитної та розрахунково-платіжної діяльності банків у взаємозв'язку із показниками економічного розвитку регіонів (наявними доходами на одну особу та валовим регіональним продуктом на одну особу) (п.5.1, с. 348-350). Це дозволило розкрити особливості та закономірності регіонального розвитку банківництва та економіки, а також розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності державної політики економічного зростання на регіональному рівні (с.372-373).

Заслуговує на увагу розроблена автором структура запропонованого проекту Закону України «Про банківську розрахунково-платіжну діяльність в Україні» (рис.5.14, с.381), в якому мають бути вписані стандарти роботи цієї специфічної діяльності в світлі рекомендацій «Доповіді Групи 10 і Європейського центрального банку», а також проект концепції розвитку банківської діяльності у контексті реалізації державної політики економічного

зростання в Україні (рис.5.15, с.394), головною (генеральною) метою якої є розвиток банківської діяльності, яка здатна забезпечувати економічне зростання за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища.

Загалом, результати дослідження свідчать про наукову новизну дисертаційної роботи. Більшість з них знайшла відображення у наукових працях.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

Основні теоретичні та практичні результати дисертації опубліковано в 45 наукових працях, з яких: 1 одноосібна монографія (23,72 друк. арк.), 6 колективних монографій (автору належить 12,0 друк. арк.), 5 підручників і навчальних посібників, 22 статті у наукових фахових виданнях (з них 7 – в наукометричних виданнях), 11 публікацій у збірниках наукових праць і матеріалах науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованого матеріалу за результатами дисертаційного дослідження становить 265,4 друк. арк., з яких 59,48 друк. арк. належить особисто автору.

Публікації відповідають вимогам до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Науковий матеріал, що викладений у авторефераті, повністю відображає зміст дисертаційної роботи, її наукові результати та висновки. Автореферат у повній мірі розкриває ступінь новизни розробок і рекомендацій щодо можливостей практичного застосування одержаних результатів наукового дослідження. Ілюстративний матеріал допомагає зрозуміти й оцінити основні ідеї дисертаційної роботи, що винесені на захист.

Варто зробити безумовний висновок, що повнота викладу основних результатів дисертації відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Значення дослідження для науки та практики, перспективи використання його результатів

Сформульовані та обґрунтовані в дисертації наукові положення, висновки і пропозиції мають наукове і практичне значення.

Наукова значущість отриманих результатів зумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації теоретико-методологічних підходів як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності. У своєму інтегральному вигляді результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми, що полягає в розробленні теоретико-методологічних засад, методичних підходів і практичних рекомендацій з визначення напрямів посилення впливу банківської діяльності на реалізацію державної політики економічного зростання України.

Практичне значення авторських розробок визначається конкретною спрямованістю висновків, рекомендацій та пропозицій, а також обґрунтуванням нових стратегічних напрямів та заходів щодо розвитку та посилення впливу банківської діяльності на економічне зростання України. Зокрема, пропозиції щодо стимулювання розвитку банківського кредитування, контролю за іноземним банківським капіталом враховані Комітетом Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності в рекомендаціях Парламентських слухань «Про шляхи стабілізації банківської системи України» (18.02.2015 р.) та при підготовці змін до законів України щодо регулювання кредитної діяльності (довідка від 17.02.2017 р.); Національним банком України при розробці концептуальних підходів до удосконалення державної політики функціонування та розвитку фінансового ринку (довідка № 57-007/14506 від 23.02.2017 р.); Секретаріатом Ради Національного банку України у процесі підготовки рекомендацій щодо удосконалення методик оцінки фінансових інструментів та активізації управлінської функції в банківському секторі, а Радою Національного банку - під час розроблення Основних засад грошово-кредитної політики та формуванні принципів її реалізації (довідка № 10-0006/36318 від 06.03.2017 р.); Незалежною асоціацією банків України під час

розробки пропозицій з удосконалення антикризових програм розвитку банківського сектору національної економіки, підвищення фінансової стійкості та платоспроможності банків (довідка № 3816-28/02 від 28.02.2017 р.); Приватним акціонерним товариством «Українська міжбанківська валютна біржа» при підготовці внутрішніх нормативно-правових документів, якими визначаються порядок організації торгів цінними паперами та іншими фінансовими інструментами (довідка № 1/38 від 20.02.2017 р.); ПАТ «Державний ощадний банк України» під час розроблення програми розвитку банку та удосконалення стратегій діяльності банку на ринку фінансових послуг (довідка від 14.02.2017 р.).

Основні наукові положення і результати дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Інституту банківських технологій та бізнесу ДВНЗ «Університет банківської справи» (довідка № 13-007/504 від 09.03.2017 р.).

Дискусійні положення та зауваження

Поряд з позитивними сторонами дослідження, у дисертаційній роботі мають місце певні недоліки та дискусійні положення, стосовно яких необхідно висловити такі зауваження:

1. У роботі у пит.1.4 не повною мірою розкрито особливості депозитного ринку в контексті його впливу на економічне зростання (с. 99), автор лише окреслив цю тезу, зіславшись на раніше опубліковану ним працю.

2. У роботі багато уваги відведено питанням відтворення банківського капіталу, капіталізації банківської системи тощо (с.95-96), водночас автор недостатньою мірою обґрунтовує, яким чином це впливає на реалізацію державної політики економічного зростання.

3. У роботі доцільно було б поглибити дослідження функцій державної політики економічного зростання з точки зору впливу на їх реалізацію банківської діяльності. Натомість, дисертант при розгляді даного питання опирається насамперед на функції держави в забезпеченні економічного розвитку країни (с. 54-56). Водночас, дискусійним є ототожнення функцій

держави в економічній сфері з функціями державної політики економічного зростання.

4. На *рис. 1.2 (с. 46)* автор виділив основні чинники, що впливають на економічне зростання, справедливо віднісши до них такі види як економічні, політичні, інноваційні, природні, демографічні, психологічні, інвестиційні, форс-мажорні. При цьому дисертант значну увагу відводить характеристиці впливу інвестиційних чинників на економічне зростання в країні, тоді як інші чинники розглянуті не так широко. Підтверджуючи, що інвестиційна активність всередині держави безпосередньо впливає на економічне зростання, а високий її рівень забезпечує зростання ВВП загалом і на одну особу, вважаємо не менш важливим врахування і всіх інших чинників.

5. У роботі (*с. 114-116*) дисертант справедливо стверджує, що в останнє десятиліття дуже активно розвиваються дистанційні форми розрахунково-платіжного обслуговування клієнтів, що потребує наукових підходів до їх оцінювання, виявлення у кожній формі дистанційного обслуговування істотної ознаки (*табл.2.1*). Однак в подальшому в роботі достатньою мірою не обґрунтовано їх вплив на активізацію банківської діяльності, а в кінцевому підсумку і на темпи зростання ВВП країни та підвищення добробуту населення.

6. Сучасна банківська діяльність все більш набуває соціально-орієнтованих форм, однак цей аспект у дисертації розглядається недостатньо. Між тим у IV розділі аналізується роль податків у реалізації соціальної політики банків, а у II розділі вплив банківського кредитування і мікрокредитування на розвиток спеціально відповідального бізнесу.

7. На наш погляд, потребують більш поглибленого дослідження і питання щодо впливу проблемної заборгованості як на розвиток самого банківського сектору, так і щодо її значення для розвитку економіки загалом і її реального сектору. Дисертантом в основному зосереджена увага на аналізі динамічних змін обсягів і частки проблемної заборгованості в кредитних портфелях банків України, причинах різкого зростання рівня проблемних кредитів у банківській системі 2014–2016 рр. тощо (138-140). Тому доцільно

було ще такий аналіз доповнити причинно-наслідковим зв'язком проблемної заборгованості банків і обсягами ВВП, що збагатило б дослідження.

8. У роботі з позицій інтегрованого підходу до діяльності фінансових посередників, дисертант запропонував, окрім банків, які формують кредитні ресурси для економіки, розглянути ще вплив процесів інтеграції банківської діяльності з іншими видами діяльності небанківських фінансових посередників, на економічне зростання (*пп.2.3, с.155-170*). Підтримуючи таку позицію автора, водночас вважаємо, що автору слід було більш переконливо обґрунтувати перспективу розвитку таких інтегрованих структур як фінансові супермаркети, фінансові конгломерати, інтегрований фінансовий посередник.

9. У підрозділі 4.3 слід було більше уваги приділити саме впливу на економічне зростання присутності іноземного капіталу на національному ринку банківських послуг, оскільки у питанні відображено радше вплив іноземних банків на розвиток банківської системи України.

10. У роботі на стор. 374 (*п.5.2*) автор визначив елементи банківського інституційного середовища, які впливають на реалізацію державної політики економічного зростання, серед яких найбільш вагомими визначено такі як: 1) банківська законодавча база; 2) довіра до банків; 3) банківська ділова репутація; 4) корпоративна культура; 5) інституційна спроможність регулятора банківської діяльності; 6) інститут партнерства; 7) система стимулів. Однак деталізація та функціональна характеристика такого елемента як інституційна спроможність регулятора банківської діяльності у роботі потребує більшої обґрунтованості в контексті впливу на розвиток банківської діяльності та економічне зростання, оскільки автором окреслені лише напрямки її розбудови (*с. 386*).

11. Потребують додаткового обґрунтування деякі підходи автора щодо перспективних напрямів розвитку банківського кредитування реального сектора економіки України шляхом підвищення ефективності державного управління і ролі держави у процесі такої модернізації на основі створення умов, які б зацікавили банківські установи у кредитуванні підприємств реального сектору та сприяли зниженню ризиковості здійснення таких операцій

(п. 5.3, с. 401). Доцільно було б чіткіше обґрунтувати, які методи та інструменти мають застосовувати державні органи для відновлення кредитування та підвищення довіри до банків.

Однак, незважаючи на перераховані вище зауваження та дискусійні положення, що містяться в опонованій дисертаційній роботі, вони не зменшують загального позитивного враження від неї та не ставлять під сумнів вагомий внесок автора у вирішення обраної ним наукової проблеми.

Висновок про відповідність дисертації встановленим правилам і вимогам

Зміст дисертаційної роботи Сенища П.М. на тему «Банківська діяльність в реалізації державної політики економічного зростання України» викладено в логічній послідовності, що забезпечило вирішення поставлених завдань відповідно до визначеної мети.

Тема дисертаційної роботи є актуальною і відповідає пріоритетним напрямкам державної політики України та науковим програмам національного і регіонального значення.

Виклад матеріалу дисертації подається обґрунтовано, розділи дисертаційної роботи взаємопов'язані між собою, висновки й пропозиції впливають із змісту дисертації.

Представлені в роботі наукові положення та одержані результати є авторським розв'язанням наукової проблеми, яка полягає у розробленні теоретико-методологічних засад, методичних підходів і практичних рекомендацій з визначення напрямів посилення впливу банківської діяльності на реалізацію державної політики економічного зростання України. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

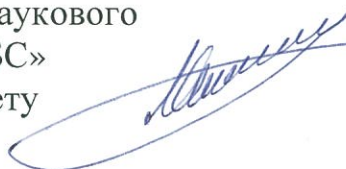
Висновки дисертаційної роботи належним чином аргументовані та підкріплені аналітичними розрахунками. Наукові положення, висновки і рекомендації, які виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Тема і зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, а зміст автореферату відповідає основним положенням дисертаційної роботи.

Робота відповідає вимогам п. п. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 656 від 19.08.2015 р., що висуваються до докторських дисертацій, а її автор – Сенищ Павло Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської
справи і страхування навчально-наукового
інституту бізнес-технологій «УАБС»
Сумського державного університету

Підпис	Леонова С.В.
засвідчую	зас. нар. ВК
	відділу кадрів

